

2. Покровский И. А. Основные проблемы гражданского права / И. А. Покровский. – М.: Статут, 2001. – 354 с.
3. Максимец Л. Г. Образовательное учреждение как субъект гражданского права: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Максимец Леонид Григорьевич. – М., 2001. – 164 с.
4. Кулагин М. И. Избранные труды по акционерному и торговому праву / М. И. Кулагин. – М.: Статут, 2004. – 363 с.

УДК 340.12 (043)

Жилкова А. А., магістрантка,
Університет Коменського в Братиславі,
м. Братислава, Словацька Республіка

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО ПРАВА В СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ТА УКРАЇНІ

Приватне право – це база, ядро правопорядку, засноване на ринковій організації суспільства. Воно в демократичних державах відіграє значну роль, служить втіленням реалізації демократичних принципів.

Сучасні дослідники дають визначення приватного права. Різні автори характеризують його як підсистему права, галузь права, сукупність однорідних галузей права, один із зрізів, пластів права, збірне поняття, наукову абстракцію. На нашу думку, приватне право – це підсистема права, яка складається з сукупності норм, які регулюють суспільні відносини, в яких реалізується приватний інтерес за допомогою диспозитивного методу правового регулювання.

В постсоціалістичних державах це нове, а точніше поновлене явище, так як тривалий час в цих країнах заперечувалось існування приватного права, право було засновано на принципах марксизму-ленінізму та служило реалізації планово-адміністративної економіки. Такими постсоціалістичними країнами є, наприклад, Україна та Словацька Республіка.

Право, зокрема приватне, в цих державах розвивалось під впливом різних держав. В Україні помітний значний вплив російського, австрійського, польського та радянського права, а в Словаччині – угорського та радянського (соціалістичного). Отже, спільним для цих країн є те, що вони досить довго не мали власних правових традицій, на сучасному етапі розвитку Україна та Словаччина створюють власні правові традиції та втілюють їх у правотворчості.

Для Словацької Республіки є характерним занадто довгий процес рекодифікації приватного права. В Словаччині все ще діє Цивільний кодекс

1964 р. (Закон № 40/1964 Zb.). В нього неодноразово вносили зміни, в результаті чого була порушена внутрішня структура кодексу. Наприклад, положення про відповідальність за шкоду та за безпідставно набуте майно не включені в восьму частину «Зобов'язальне право». Замість цього вони врегульовані окремо в шостій частині ЦК. Також загальні положення про договори включені в четверту главу «Правочини», хоча мали б знаходитись в восьмій частині «Зобов'язальне право».

На нашу думку, спочатку треба було б прийняти новий Цивільний кодекс, а вже потім решту кодексів. В Словаччині все відбулось навпаки: спочатку був прийнятий Торговий кодекс (Закон № 513/1991 Zb.), потім Трудовий кодекс (Закон № 311/2001 Z. z.) і Закон про сім'ю (Закон №36/2005 Z. z.). Ми вважаємо, що це не зовсім правильно, оскільки основний нормативно-правовий акт приватного права побудований на старих соціалістичних принципах, неконсистентний та має погану структуру. В Словацькій Республіці було створено декілька кодифікаційних комісій (1996 р., 2002 р., 2006 р.), але всі вони не зайшли занадто далеко. Частковим результатом роботи останньої комісії стало опублікування Законодавчої концепції кодифікації цивільного права від 14 січня 2009 р., яка пропонує врегулювати в одному кодифікованому акті цивільні, торгові та сімейні правовідносини.

Можливо, такий стан речей пов'язаний з тим, що в 1990-х рр. Словаччина готувалась стати членом Європейського Союзу і потрібно було імплементувати норми європейського права в національне законодавство.

В Словацькій Республіці міжнародне приватне право є галуззю приватного права. Відносини з іноземним елементом врегульовані в Законі № 97/1963 Zb. про міжнародне право приватне і процесуальне.

До 1989 р. в Словаччині існувала така галузь права як земельне право. Після падіння соціалістичного режиму така галузь права припинила своє існування, так як земельні ділянки і земля стали об'єктами цивільних відносин в зв'язку з відновленням поняття права приватної власності.

В Україні рекодифікація була здійснена більше 10 років тому. В 2003 р. були одночасно прийняті Цивільний кодекс і Господарський кодекс, а в 2002 р. – Сімейний кодекс. Всі три кодекси набули чинності з 1 січня 2004 р. В Україні все ще існують проблеми правозастосування Цивільного і Господарського кодексів, так як вони зовсім по-різному регулюють одні і ті ж відносини (наприклад, у ст. 63 ГКУ вводиться поняття змішаної форми власності, а ЦКУ такої форми власності не виділяє, а лише приватну, державну та комунальну; підприємство є об'єктом у цивільних правовідносинах (ст. 191 ЦКУ), а у господарських – це суб'єкт господарювання (ст. 62 ГКУ).

Міжнародне приватне право також є галуззю приватного права. Відносини з іноземним елементом врегульовані в Законі України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. На відміну від Словаччини, в Україні активно розвивається така галузь права як земельне право, про що свідчить існування Земельного кодексу від 25 жовтня 2001 р.

Також в Україні треба говорити про неповну рекодифікацію приватного права, так як в Україні все ще діє Кодекс законів про працю 1971 р.

Отже, можна зробити висновок, що в Словаччині та Україні існує дуалізм приватного права, так як в Словацькій Республіці одночасно діють Цивільний і Торговий кодекси, а в Україні – Цивільний і Господарський кодекси. Також можна говорити в цих державах про неповну рекодифікацію. В Словаччині все ще діє старий соціалістичний Цивільний кодекс 1964 р., а в Україні – Кодекс законів про працю 1971 р.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

УДК 346.26:719:341.355.22

Мартиненко И. Э., к.ю.н., доцент,
Гродненский государственный университет
имени Янки Купалы, г. Гродно, Республика Беларусь

ПРАВОВЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОБНАРУЖЕНИЯ КЛАДА ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ БЕЛАРУСИ И УКРАИНЫ

Клад является специфическим видом бесхозяйного имущества, признаками которого являются: во-первых, отсутствие сведений о физическом существовании материального объекта до момента его выявления; во-вторых, отсутствие сведений о собственнике либо владельце обнаруженного объекта; в-третьих, отказ собственника от права собственности на объект; в-четвертых, утрата права собственности на объект по другим причинам, предусмотренным законодательством. Исходный принцип в регулировании данного института следующий. Клад поступает в собственность лица, которому принадлежит земельный участок, иное имущество, где клад был обнаружен. Этот же принцип применяется к лицам, производящим раскопки без согласия владельца или собственника

Согласно ст. 343 Гражданского кодекса Украины кладом являются закопанные в земле либо сокрытые иным способом деньги, валютные ценности, другие ценные вещи, собственник которых неизвестен или утратил на них право собственности. Лицо, обнаружившее клад, приобретает право